

probos

○ *“Hout? Dat koop ik niet!”*

De inkoopcriteria voor hout zijn in juni van dit jaar vastgesteld door minister Cramer. Het is nu wachten op de uitkomsten van de toetsing van de eerste certificeringssystemen door de toetsingscommissie (TPAC). Als de uitkomsten bekend zijn, kan men bij de overheid eindelijk aan de slag: op naar 100% duurzaam inkopen! In dit Bosbericht wordt ingegaan op het inkoopbeleid t.a.v. duurzaam geproduceerd hout en de verschillende knelpunten die zowel binnen de houtsector als binnen de verschillende overheidsdiensten leven als het gaat om de implementatie van het nieuwe duurzame inkoopbeleid.

“Hout? Dat koop ik niet!”

Hout: op naar 100% aantoonbaar duurzaam

Vanaf 2010 moeten inkopers van de rijksoverheid bij 100% van de inkoop duurzaamheid als zwaarwegend criterium meenemen. Voor provincies en waterschappen geldt een doelstelling van 50% en gemeenten hebben zich gecommitteerd aan 75% duurzaam inkopen. De overheid wil met haar duurzaam inkoopbeleid het goede voorbeeld geven en op deze wijze de markt voor duurzame producten stimuleren en innovatie bij bedrijven bevorderen.

Al in 2004 heeft het kabinet bepaald dat *‘Instanties welke onder de ministeriële verantwoordelijkheid vallen zich ertoe verplichten dat het door hen aangekochte of aanbestede hout zoveel mogelijk en op termijn volledig op aantoonbaar duurzame wijze geproduceerd is. Daarnaast moeten zij er zich minimaal van verzekeren dat het hout van aantoonbaar legale afkomst is’*. Sinds kort zijn deze doelstellingen verder aangescherpt en ingevuld. In juni 2008 zijn door minister Cramer van VROM de inkoopcriteria voor duurzaam geproduceerd hout vastgesteld. Aan de hand van deze criteria worden verschillende certificeringssystemen voor duurzaam geproduceerd hout getoetst. Deze toetsing wordt gedaan door een onafhankelijke commissie: de Timber Procurement Assessment Committee (TPAC). Momenteel zitten vier certificeringssystemen in het toetsingstraject: FSC international, PEFC international, PEFC Finland (FFCS) en PEFC Duitsland. Volgens de laatste planning zullen de uitkomsten van deze toetsing half oktober openbaar worden gemaakt. De bekendmaking van de uitkomsten van de toetsing door TPAC is de eerste stap om aan het duurzaam inkoopbeleid voor hout en

Henk ten Bouthuis, Jongeneel

houtproducten een praktische invulling te geven. Ambtenaren weten vanaf dat moment welke certificaten door de Nederlandse overheid worden geaccepteerd als bewijs voor duurzaam geproduceerd hout.¹

Probos ondersteunt met het project “Hout: op naar 100% duurzaam inkopen” rijksambtenaren bij het inkopen van duurzaam geproduceerd hout door middel van trainingen, een helpdesk en de website www.inkoopduurzaamhout.nl.

“Hout? Dat koop ik niet!”

Dat hout een veelzijdig en veelvoorkomend product is, is binnen de houtsector allang bekend. Voor ambtenaren, verantwoordelijk voor inkoop en aanbestedingen bij de over-

heid, is dit echter nog niet zo vanzelfsprekend. Probos krijgt regelmatig van deze ambtenaren te horen dat men geen hout inkoop: “Ik hou me niet bezig met bouw of weg- en waterbouw”. Op de vraag of er misschien wel papier, kantoormeubilair of speeltoestellen worden ingekocht, wordt vervolgens vaak wel bevestigend geantwoord. De grondstof hout is terug te vinden in 14 van de 80 productgroepen die door SenterNovem zijn geformuleerd. Voor al deze productgroepen geldt dat, indien hout als grondstof in het aangekochte product voorkomt, de inkoopcriteria voor aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout van toepassing zijn. Voor veel inkopers is dit een verrassing en wordt de grondstof hout vaak alleen geassocieerd met bruggen, damwanden, deuren en kozijnen en niet automatisch met papier, laminaat en kantoormeubilair.

Knelpunten duurzaam inkoopbeleid

Om inzichtelijk te krijgen welke knelpunten zich voor kunnen doen bij het implementeren van het duurzaam inkoopbeleid is op

¹ Voor zover er onvoldoende duurzaam geproduceerd hout wordt aangeboden op de markt moet in elk geval gebruik worden gemaakt van aantoonbaar legaal hout met één van volgende certificaten: PEFC, FSC, CSA, SFI en MTCC. Daarnaast wordt een FLEGT-licentie geaccepteerd als bewijs voor aantoonbaar legaal hout.

dinsdagmiddag 16 september op kasteel de Schaffelaar te Barneveld een interactieve workshop georganiseerd. Als voorbereiding op de workshop is in de ochtend, als onderdeel van het Kennisnetwerk Verantwoord Ondernemen met Hout, voor circa 90 deelnemers het inkoopbeleid door VROM toegelicht, waarbij Rijkswaterstaat en Reef Hout toelichtten hoe zij dit beleid in de praktijk proberen vorm te geven. Tijdens de workshop stond de volgende vraag centraal: "Stel dat u vanaf morgen 100% aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout moet gaan inkopen/verkopen, tegen welke knelpunten loopt u dan aan?". Het deelnemersveld, 40 in totaal, bestond uit inkopers van verschillende overheidsinstanties, vertegenwoordigers uit de houtsector en van maatschappelijke organisaties. Hieronder een overzicht van de belangrijkste knelpunten die tijdens de workshop naar voren zijn gekomen en enkele geopperde oplossingen.

Aanbod gecertificeerd hout

Het duurzaam inkoopbeleid zal naar verwachting resulteren in een verhoogde vraag naar gecertificeerd hout en houtproducten. Tijdens de workshop kwam regelmatig naar voren dat door de markt lang niet altijd aan deze toenemende vraag kan worden voldaan. Dit had volgens de deelnemers verschillende oorzaken. In bestekteksten worden veelal specifieke houtsoorten voorgeschreven. Dit kan leiden tot een tekort aan bepaalde gecertificeerde houtsoorten, wat weer resulteert in lange levertijden en hoge prijzen. Om dit te voorkomen is het van belang dat binnen bestekken geen specifieke houtsoorten meer worden voorgeschreven, maar dat het bestek relevante prestatie-eisen (zoals

duurzaamheidsklasse of andere fysisch-mechanische eigenschappen) bevat. Zo kunnen ook minder bekende, maar daarom niet minder geschikte, houtsoorten worden toegepast. Dit draagt bij aan een betere beschikbaarheid van gecertificeerd hout. Van een groot aantal houtsoorten uit gecertificeerde bosgebieden is nog niet bekend voor welke toepassingen zij geschikt zijn. Deze houtsoorten dienen eerst te worden getest op eigenschappen en toepassingsmogelijkheden. Het probleem hierbij is dat deze testen momenteel vaak door individuele bedrijven (houthandelaren) worden bekostigd, maar dat andere bedrijven vrij gebruik kunnen maken van de testresultaten zonder hier financieel aan bij te hoeven dragen. Dit vormt voor veel bedrijven een belemmering in het nemen van nieuwe initiatieven als het gaat om het testen en gebruiken van deze minder bekende houtsoorten. Door de toenemende vraag naar gecertificeerd hout, wordt de noodzaak groter om het areaal

gecertificeerd bos te vergroten. Vooral in de tropen kunnen certificeringstrajecten lang duren en bedrijven veel moeite en geld kosten. Vanuit de handel werd dan ook geopperd dat de Nederlandse overheid meer ondersteuning zou kunnen bieden bij de certificering van moeilijk certificeerbare bosgebieden.

Naleving afspraken

Het duurzaam inkoopbeleid voor de rijksoverheid is in principe helder: vanaf 2010 moet bij 100% van de inkoop duurzaamheid als zwaarwegend criterium worden meegenomen. Tijdens de workshop kwam naar voren dat de doelstellingen inderdaad wel helder zijn, maar dat de concrete invulling en implementatie nog te wensen overlaat. Daarnaast was iedereen het erover eens dat dit beleid valt of staat met een goede en consequente naleving. In de praktijk is dit immers nog lang niet altijd het geval. Veel ambtenaren weten (nog) niet hoe zij bij inkoop of aanbestedingen de regels voor duurzaam

geproduceerd hout moeten formuleren en hoe zij vervolgens bij (op)levering moeten controleren of er ook daadwerkelijk duurzaam geproduceerd hout (of producten waarin hout is verwerkt) is geleverd. Controle op de naleving van het beleid heeft bovendien niet altijd prioriteit. Daarnaast zijn er, zowel binnen de overheid als voor de handel, geen sancties op het niet naleven van het beleid. Indien er bijvoorbeeld door een aannemer, ondanks heldere afspraken, geen aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout wordt toegepast in een bouwproject van de overheid, heeft de verantwoordelijke ambtenaar voorsnog weinig instrumenten om de aannemer te houden aan de gemaakte afspraken. De deelnemers aan de workshop zagen ook in dat monitoring een zeer belangrijk instrument is om inzicht te krijgen in hoeverre men erin slaagt het beschreven beleid uit te voeren. Zowel de inkopers als de beleidsmakers kunnen op die manier in kaart brengen of de gestelde doelstellingen gehaald worden en indien dit niet het geval is, waar de knelpunten zitten.

Draagvlak

Uit de workshop bleek verder dat de kennis over het duurzaam inkoopbeleid, over de bossenproblematiek en de rol die aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout daarin kan spelen, in de regel bij veel overheidsinstellingen slechts beperkt aanwezig is. Hout is als grondstof voor veel ambtenaren niet erg zichtbaar en daarnaast is de kennis over de toepassing van hout binnen veel overheidsinstellingen verdwenen. De houtsector, brancheorganisaties en vakverenigingen kunnen op dit vlak veel betekenen. Er zou volgens de workshopdeelnemers vanuit deze partijen moeten worden ingezet op een goede

Mark van Benthem, Probos

informatieverstrekking over de grondstof hout en het belang van het gebruik van aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout in relatie tot bosbehoud.

Certificering van de laatste schakel

Wanneer gesproken wordt van 100% aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout, dienen alle schakels in de handelsketen gecertificeerd te zijn middels de zogenoemde Chain of Custody (CoC) certificering. Met name veel bedrijven in de laatste schakel van de handelsketen zijn momenteel nog niet CoC gecertificeerd. Zo ziet de aannemerij in veel gevallen nut en noodzaak van certificering niet in. In Nederland zijn bijvoorbeeld nog geen 50 bouwbedrijven FSC gecertificeerd en er is nog geen enkel bouwbedrijf gecertificeerd volgens een ander certificeringssysteem. Wanneer de schakels niet gesloten zijn, kan uiteindelijk niet geclaimd worden dat er ook daadwerkelijk duurzaam geproduceerd hout is toegepast. Het is immers niet controleerbaar. Dit maakt het voor overheidsorganisaties moeilijk aan de doelstellingen te voldoen.

Tijdens de workshop was vrijwel iedereen het erover eens dat het dus van belang is ook deze laatste schakels te certificeren om zo tot een volledig gesloten keten te komen.

Aan de slag!

In oktober van dit jaar wordt hopelijk bekend welke certificeringssystemen aan de inkoopcriteria voldoen. Het is dan aan de inkopers om het nieuwe beleid tot uitvoering te brengen. Veel van de genoemde knelpunten hoeven bij een goede samenwerking en communicatie tussen ambtenaren en leveranciers geen struikelblok te zijn. Wel is het zaak dat alle partijen die betrokken zijn bij het inkopen of verkopen van aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout er samen de schouders onder zetten om te zorgen dat de 100% doelstelling gehaald gaat worden.

Annemieke Winterink, Mark van Benthem en Martijn Boosten